

УДК 658.012.32:338.1

Думанська К. С.¹, Декалюк О. В.²

¹ д-р екон. наук, доц., завідувач кафедри економіки та менеджменту, професор кафедри;

² канд. екон. наук, доц., доцент кафедри економіки та менеджменту; Університет економіки і підприємництва, м. Хмельницький, Україна.

ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ЗМІН

У сучасних умовах динамічного розвитку економічних систем, що характеризуються високим рівнем невизначеності, цифровізації та глобалізаційних процесів, особливої актуальності набуває проблема прийняття ефективних управлінських рішень. Як засвідчує практика, якість управлінських рішень значною мірою залежить від повноти, достовірності та своєчасності економічної інформації, яка використовується у процесі їх обґрунтування.

У науковій літературі питання прийняття управлінських рішень досліджується багатьма вітчизняними науковцями. Зокрема, М. Кравченко та В. Голюк розглядають сутність і сучасні тенденції розвитку управлінських рішень [1], тоді як М. В. Єрьомін акцентує увагу на адаптивності рішень в умовах цифрової трансформації [2]. Водночас Н. Г. Гончаренко досліджує роль економічної інформації як базового елементу управлінської діяльності [3], а А. Завербний, Л. Залізна та О. Жук аналізують інформаційний аспект формування методів прийняття рішень [4]. Окрему увагу заслуговують дослідження Н. Я. Марчишин, яка підкреслює вплив облікової інформації на психологічні аспекти прийняття рішень [5].

Метою даного дослідження є узагальнення теоретичних підходів до прийняття управлінських рішень в економіці сучасних підприємств на основі економічної інформації та визначення особливостей цього процесу в умовах змін.

У науковій літературі управлінське рішення розглядається як результат вибору альтернативи, що спрямований на досягнення поставлених цілей організації. За визначенням М. Кравченко та В. Голюка, прийняття управлінських рішень є складним процесом, який включає аналіз інформації, оцінку альтернатив та вибір оптимального варіанту дій [1]. Слід зазначити, що у сучасних умовах прийняття рішень ускладнюється через зростання обсягів інформації, підвищення рівня ризику та швидкість змін зовнішнього середовища. У цьому контексті особливої важливості набуває адаптивність управлінських рішень. Як зазначає М. В. Єрьомін, сучасні рішення повинні бути гнучкими, здатними швидко реагувати на зміни та враховувати нові дані [2].

Таким чином, можна стверджувати, що прийняття управлінських рішень є багатоетапним процесом, який включає:

- ідентифікацію проблеми;
- збір та аналіз інформації;
- розробку альтернатив;
- оцінку варіантів;
- вибір оптимального рішення;
- реалізацію та контроль.

Отже, ключовим елементом цього процесу виступає саме інформаційне забезпечення.

Економічна інформація є фундаментальною основою для формування управлінських рішень. Вона включає дані про фінансовий стан підприємства, результати діяльності, витрати, доходи, рентабельність та інші показники.

За твердженням Н. Г. Гончаренко, економічна інформація забезпечує обґрунтованість управлінських рішень, знижує рівень невизначеності та сприяє підвищенню ефективності управління [3]. При цьому важливою характеристикою інформації є її якість, яка визначається достовірністю, повнотою, актуальністю та релевантністю. Водночас А. Завербний, Л. Залізна та О. Жук підкреслюють, що формування методів прийняття управлінських рішень безпосередньо залежить від інформаційного забезпечення [4]. Зокрема, використання сучасних інформаційних технологій дозволяє значно підвищити ефективність обробки даних та прийняття рішень. Необхідно також зазначити, що економічна інформація виступає не лише інструментом аналізу, але й фактором впливу на поведінку менеджерів. Як зазначає Н. Я. Марчишин, облікова інформація може впливати на психологічні аспекти прийняття рішень, зокрема на сприйняття ризику та вибір альтернатив [5]. Таким чином, економічна інформація виконує такі функції: аналітичну, прогностичну, контрольну, інформаційну підтримку управління.

Сучасні умови господарювання характеризуються високим рівнем нестабільності, що обумовлює необхідність адаптації управлінських рішень до змін зовнішнього середовища. До таких змін належать економічні кризи, цифровізація, глобалізація та інноваційні процеси.

У цьому контексті важливим є використання адаптивного підходу до прийняття рішень. Як зазначає М. В. Єрьомін, цифрова трансформація змінює підходи до управління, зокрема шляхом використання великих даних, аналітичних систем та штучного інтелекту [2]. Крім того, в умовах змін зростає значення оперативності прийняття рішень. Це зумовлює необхідність використання сучасних інформаційних систем, які забезпечують швидкий доступ до актуальної інформації. Слід також враховувати фактор невизначеності, який впливає на процес прийняття рішень. У таких умовах

важливим є використання сценарного аналізу, прогнозування та оцінки ризиків, визначення рівню впливу емерджентних факторів оточення за допомогою цифрових платформ.

Таким чином, особливості прийняття управлінських рішень в умовах змін полягають у: необхідності адаптивності; використанні сучасних інформаційних технологій; підвищенні ролі аналітики; врахуванні ризиків і невизначеності. Ефективність управлінських рішень безпосередньо залежить від якості інформаційного забезпечення. Чим більш повною та достовірною є інформація, тим вищою є ймовірність прийняття правильного рішення. Доведено, що економічна інформація виступає основою для обґрунтування управлінських рішень, знижує рівень невизначеності та сприяє підвищенню ефективності управління. Встановлено, що в умовах цифровізації та нестабільності особливого значення набувають адаптивність, швидкість реагування та використання сучасних інформаційних технологій.

Узагальнюючи викладене, можна зробити висновок, що підвищення якості управлінських рішень можливе за умови забезпечення високої якості економічної інформації та використання сучасних аналітичних інструментів. Також важливим є врахування факторів невизначеності і факторів розвитку компетенцій управлінського персоналу. Таким чином, подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку інноваційних підходів до використання економічної інформації в процесі прийняття управлінських рішень в економіці підприємств з метою підвищення ефективності менеджменту за умов емерджентного середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кравченко М., Голюк В. Прийняття управлінських рішень: сутність та сучасні тенденції розвитку. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1473>
2. Єрємін М. В. Адаптивне прийняття управлінських рішень в умовах цифрової трансформації. *Київський економічний науковий журнал*. 2025. № 10. URL: <https://journals.kymu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/274>
3. Гончаренко Н. Г. Роль економічної інформації в прийнятті ефективних управлінських рішень. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. URL: <https://ejournal.kspu.edu.ua/index.php/ej/article/view/>
4. Завербний А., Залізна Л., Жук О. Особливості формування методів прийняття рішень: інформаційний аспект. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2400>